



Sopimuspalokuntien työturvallisuus vahvistuu yhtenäisillä käytännöillä ja vastuiden selkiyttämällä

Pelastusalan kansallisen työturvallisuushankkeen avoin teematyöpaja kokosi 24 asiantuntijaa Lahteen 11.5.2026 pohtimaan sopimuspalokuntien työturvallisuutta. Keskusteluissa korostuivat tarpeet selkiyttää vastuita, yhtenäistää valtakunnallisia toimintamalleja sekä vahvistaa psykososiaalisen kuormituksen hallintaa.

Työpajassa sopimuspalokuntien työturvallisuuden haasteita ja ratkaisuja tarkasteltiin kolmesta näkökulmasta: esiin nousivat niin hallinnolliset, materiaaliset kuin psykososiaaliset kysymykset. Työpajan keskeinen viesti on, että käytäntöjen ja järjestelmien pirstaleisuus sekä työnantajavastuiden erilaiset tulkinnat vaikeuttavat työturvallisuuden ylläpitämistä ja kehittämistä sopimuspalokunnissa.

Hallinnolliset haasteet: Palokuntasopimukset linjaan lainsäädännön kanssa

Sopimuspalokuntien työnantajuuteen liittyvät kysymykset kaipaavat selkiytystä, sillä arjen käytännöt ja sopimussuhteet vaihtelevat alueittain. Lisäksi keskusteluissa painotettiin, että palokuntasopimuksilla voidaan tarkentaa käytäntöjä mutta ne eivät voi ohittaa työturvallisuuslaissa säädettyjä työnantajan velvollisuuksia. Haasteena nähtiin myös alueellinen kirjavuus digitaalisissa järjestelmissä ja korvamerkityn työturvallisuusresurssin puute hyvinvointialueiden rahoituksessa.

Keskeiset kehitysehdotukset:

- Saatetaan palokuntasopimukset linjaan lainsäädännön kanssa ja määritellään työturvallisuusvastuut sopimukseen yhdenmukaisesti.
- Nimetään jokaiseen palokuntaan työsuojeluvastaava.
- Kehitetään valtakunnallisia digitaalisia työkaluja osaamisenhallintaan ja poikkeamien kirjaamiseen sekä yhdenmukaistetaan terveystarkastukset.
- Päivitetään riskien arvioinnin, tutkinnan ja seurannan prosessit sekä huomioidaan läheltä piti -tilanteet johtamisessa.
- Varmistetaan työturvallisuus hälytystehtävien lisäksi myös kalustonhuollossa, koulutuksissa ja hankinnoissa.

Materiaaliset haasteet: Valtakunnallista ohjausta ja toimintakyvyn seuranta

Keskeiseksi materiaaliseksi haasteeksi tunnistettiin se, että viranomaisohjeistuksia ei välttämättä noudateta yhdenmukaisesti: sitovien määräysten puute johtaa alueellisesti eroaviin varustetaso- ja kalustoratkaisuihin. Erylistä huolta kannettiin sopimuspalokuntien henkilöstön kokonaistoimintakyvystä, sillä vain murto-osa vahvuudesta saattaa olla savusukelluskelpoisia, minkä vuoksi muidenkin kuin savusukeltajien kuntoa tulisi seurata säännöllisesti. Ikääntyvälle palokuntakentälle tulisi olla tarjolla vaihtoehtoisia urapolkuja ja nuorisotoiminnan resurssit tulisi varmistaa. Lopulta Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen case-puheenvuoro osoitti, että hyviä malleja sopimuspalokuntien osaamisen ja toimintakyvyn järjestelmälliseen seurantaan ja kehittämiseen on jo olemassa laajasti hyödynnettäväksi.



Keskeiset kehitysehdotukset:

- Korvataan kansallisen tason suositukset sitovilla määräyksillä ja asetuksilla yhtenäisten toimintatapojen, varusteiden ja kaluston varmistamiseksi.
- Osoitetaan sopimuspalokunnille pelastusalan vaatimukseen perehtyneet nimetyt työterveyshoitajat ja -lääkärit.
- Kehitetään Firefit-järjestelmää vastaamaan paremmin sopimuspalokuntien ja eri ammattiryhmien tarpeita.

Psykososiaaliset haasteet: Kuormituksen tunnistaminen ja käsitteistö haltuun

Psykososiaalisen kuormituksen hallinta tunnistettiin sopimuspalokunnissa aliresursoiduksi, minkä lisäksi kiinnitettiin huomiota alan kirjaviin käytäntöihin käsitteiden käytössä. Osallistujat näkevät yhtenäisen käsitteistön puutteen vaikeuttavan ilmiön kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja yhteistä kehittämistä. Esiin nousi myös, että nykyiset ilmoitusjärjestelmät eivät välttämättä kiinnitä riittävästi huomiota sopimuspalokuntien henkilöstön psykososiaaliseen kuormitukseen. Sopimuspalokunnissa moraalinen kuormitus korostuu, sillä autettavina on usein tuttuja tai naapureita ja paikalliset asukkaat saattavat esittää vaikeita kysymyksiä myös vapaa-ajalla. Sopimuspalokuntatoiminnan vahvoja voimavaratekijöitä, kuten yhteisöllisyyttä ja merkityksellisyyden kokemusta, tulisi edelleen tukea ja vahvistaa.

Keskeiset kehitysehdotukset:

- Lisätään koulutusta ja yleistä tietoisuutta psykososiaalisesta kuormituksesta sekä yhtenäistetään alan käsitteistö.
- Parannetaan erityisesti kumuloituvan kuormituksen tunnistamista sopimuspalokunnissa ja mahdollistetaan palokunnille tarvittavat työpaikkaselvitykset.

Työturvallisuus on yhteinen tehtävä

Työpajaan osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että sopimuspalokuntien työturvallisuuden kehittäminen on koko alan etu. Onnistuminen edellyttää yksilöiden vastuunottoa, organisaatioiden sitoutumista sekä kansallisesti yhdenmukaisia periaatteita, riittävää rahoitusta ja toimivia prosesseja. Myös työturvallisuusvelvoitteita tukevat rahoitusmekanismit ja tietoon perustuva toiminnan yhteinen kehittäminen ovat kriittisiä askelia matkalla kohti jatkuvasti turvallisempaa sopimuspalokuntatoimintaa.

[Lue lisää Pelastusalan kansallisesta työturvallisuushankkeesta >>](#)

Lisätietoja:

projektipäällikkö **Aino Harinen**,
p. 0295 488 422, aino.harinen@gov.fi, sisäministeriö
#PelastusalanTyöturvallisuus

Jakelu: Pelastustoimen johto, Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston palvelualueiden puheenjohtajat sekä pelastusalan ammattimedia, järjestöt ja oppilaitokset